

Informatienota raad

Zaaknummer	Z-23-456089
Documentnummer	DOC-23-760505
Van	College
Datum	21 november 2023
Onderwerp	Voortgang brede opvang vluchtelingen Medemblik

Ter informatie

Kennis nemen van:

De stand van zaken met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne, asielzoekers en statushouders in de gemeente Medemblik.

Aanleiding

De gemeente Medemblik biedt (tijdelijk) onderdak aan verschillende groepen vluchtelingen. Binnen het Programma Brede Opvang Vluchtelingen is de opvang georganiseerd langs drie sporen: de opvang van ontheemden uit Oekraïne, de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders. Daarbij komt een brede, landelijke opgave om vluchtelingen op te vangen. Deze opgave dwingt gemeenten na te denken over (semi)tijdelijke huisvesting in bijvoorbeeld flexwoningen.

Met deze nota informeren wij u per spoor over de stand van zaken binnen onze gemeente en de belangrijkste ontwikkelingen. De cijfers die genoemd worden, gelden op het moment van schrijven (16 november 2023). Deze kunnen fluctueren.

Begrippenlijst

In deze nota worden verschillende benamingen gebruikt. Om verwarring te voorkomen, volgt hier een korte begrippenlijst:

Vluchteling: Een persoon die gedwongen zijn of haar land is ontvlucht vanwege oorlog, geweld of vervolging

Asielzoeker: Een persoon op de vlucht die internationale bescherming zoekt, maar wiens beroep op vluchtelingenstatus nog niet bepaald is

Ontheemde: Asielzoeker die niet voor individueel gerichte politieke vervolging is gevlucht, maar bijvoorbeeld voor een oorlog

Derdelander: Een vluchteling uit Oekraïne zonder de Oekraïense nationaliteit

Statushouder: Asielzoeker wordt statushouder op het moment dat hij/zij een verblijfsvergunning krijgt

AMV'er: Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling. Jongere die alleen of samen met andere kinderen of 'vreemde' volwassenen van buiten de EU naar Nederland komt en hier asiel aanvraagt

GOO: Gemeentelijke Opvang Oekraïners

POO: Particuliere Opvang Oekraïners

Opvang van vluchtelingen langs drie sporen

Spoor 1: Opvang ontheemden uit Oekraïne

Kort na de Russische inval in Oekraïne - op 24 februari 2022 - sloeg een grote groep mensen op de vlucht. In onze gemeente is de noodhulp razendsnel op gang gekomen. Vrijwilligers en organisaties stonden klaar en vele gastgezinnen openden hun deuren. In Opperdoes en Andijk zijn twee gemeentelijke opvanglocaties geopend. De gemeente Medemblik stuurt de opvang projectmatig aan. Het gemeentelijke projectteam zorgt voor coördinatie van het volledige opvangproces en zet zich dagelijks in om de opvang van vluchtelingen in onze gemeente goed te laten verlopen. Dat gebeurt in samenwerking met partijen als Vluchtelingenwerk, de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, regiogemeenten en andere instanties.

Landelijke opgave

Op dit moment staan ruim 130.000 Oekraïners in Nederland ingeschreven in de BRP, waarvan 90.000 in de GOO. Helaas is een einde van de oorlog nog niet in zicht. De Europese Commissie heeft daarom op 14 oktober 2022 bekend gemaakt de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) met een jaar in ongewijzigde vorm te verlengen. Dit betekent dat vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland recht hebben op opvang en medische zorg maar ook onderwijs voor minderjarige kinderen en de mogelijkheid om te werken tot 4 maart 2024. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft recent besloten de Oekraïne-opvang met nog een jaar te verlengen tot 4 maart 2025. Tijdens het VNG- congres in mei 2023 is een verdere verlenging tot 4 maart 2026 aangekondigd.

Het blijft dus nodig om opvang te organiseren. De verhoging van de landelijke taakstelling voor 2024 tot 97.000 GOO-plekken laat zien dat de opvang van ontheemden uit Oekraïne urgent blijft en dat alles erop gericht blijft om, samen met het Rijk, gemeenten en veiligheidsregio's, te voorzien in voldoende opvangplekken.

Taakstelling gemeente Medemblik

Sinds juli 2023 moeten wij 225 ontheemden uit Oekraïne opvangen. Dat doen wij ruimschoots: in de POO en GOO bieden wij 494 mensen onderdak. Vanaf februari 2024 geldt een taakstelling van 243 ontheemden voor onze gemeente. Dus ook dan voldoen wij aan onze taakstelling. De toename van ontheemden uit Oekraïne legt echter wel een druk op het voorzieningenniveau in Medemblik.

Opvang in de gemeente Medemblik

In Medemblik zijn twee gemeentelijke opvanglocaties: in Opperdoes en Andijk. Het grootste deel van de Oekraïense ontheemden in onze gemeente woont in particuliere opvanglocaties. Velen van hen werken: in tegenstelling tot asielzoekers mogen zij betaald en vrijwilligerswerk doen.

De verwachting is dat een groot deel van deze mensen permanent in Nederland wil blijven. Daarom werken de gemeente en haar ketenpartners samen om de zelfredzaamheid van deze groep te vergroten. Het doel is inburgeren om een volwaardige plek te hebben in de Nederlandse samenleving.

Opvanglocatie Opperdoes

De opvanglocatie in Opperdoes is gevestigd in voormalig woonzorgcentrum Almere aan de Burgemeester Pierhagenlaan en beschikt over 30 kamers. Er wonen in totaal 72 mensen: 61 uit Oekraïne en 11 derdelanders. Een kleine 25% bestaat uit kinderen. Wij huren de locatie van de Scholtens Groep. De huurovereenkomst is inmiddels verlengd tot maart 2026, conform de verlengde opgave van het Rijk. Onderdeel van de huurovereenkomst is dat Scholtens de verwarmingsketel - die vertoont gebreken - vervangt voordat de winter 2023 intreedt. Nu de huurovereenkomst is ondertekend, start onderhoud aan de tuin zodat deze weer een nette uitstraling heeft voor de buurt.

Opvanglocatie Andijk

De opvanglocatie in Andijk bevindt zich in een vleugel van woonzorglocatie Sorghvliet aan de Sorghvlietlaan in Andijk. Ontheemden en bewoners van de aanleunwoningen delen het gebouw en de gezamenlijke voorzieningen dus. Wij huren 38 kamers in het pand voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Tot juni 2023 waren dit er 34, maar toen de mogelijkheid zich voordeed nog 4 kamers te huren, hebben wij hiervan gebruik gemaakt. Er wonen 97 mensen uit Oekraïne in Sorghvliet, onder hen zijn geen derdelanders. Bijna 40% van de bewoners bestaat uit kinderen.

Eigenaar van het pand is Woningstichting Het Grootslag. Op het moment van schrijven hebben wij een verregaande principeovereenkomst voor het verlengen van de huurovereenkomst met twee jaar, tot maart 2026, in overeenstemming met de verlengde opgave van het Rijk.

Verbouwplannen in het pand

In overleg met de gemeente heeft het Grootslag de transformatieplannen die zij heeft voor de locatie, opgedeeld in drie fases. De komende jaren worden de eerste twee fases gerealiseerd; dit betreffen verbouwplannen aan de gemeenteschappelijke ruimten en de bouw van het gezondheidscentrum. Tot dit centrum gereed is, krijgen de Andijker huisartsen tijdelijk een plek in het pand, nabij de vleugel waar de Oekraïners verblijven. Er worden afspraken gemaakt over de verdeling van de ruimten en de verantwoordelijkheden van alle gebruikers van het pand.

De derde fase – aan het gedeelte dat wij huren - wordt aangevangen in overleg met de gemeente, nadat de Oekraïense bewoners zijn uitgestroomd. De huisartsen betrekken het gezondheidscentrum zodra dat klaar is voor gebruik.

Dagelijkse bezigheden

Veruit de meeste Oekraïense ontheemden en de derdelanders die kunnen werken, doen dat. Een groot deel van hen werkt in de glas- en tuinbouw en distributiecentra in de regio. Er lijkt een gestage ontwikkeling te zijn naar vastere dienstverbanden en werk met meer verantwoordelijkheden: zo heeft een van de bewoners een commerciële functie verworven bij een zaadbedrijf in de regio en een ander een vast contract bij bakkerij Raat in Medemblik.

Leerplichtige kinderen gaan naar scholen in de omgeving. Basisschoolleerlingen gaan naar scholen in Andijk, Grootebroek, Midwoud en Medemblik en leerlingen die naar het voortgezet onderwijs gaan, volgen dat in Enkhuizen, Grootebroek en Hoorn.

Taalles

Er wordt Nederlandse en Engelse taalles aangeboden in de opvanglocaties. In Andijk is de mogelijkheid een grote groep les te geven, hier maken de bewoners graag gebruik van. In Opperdoes is er ook veel animo voor de taallessen, maar vanwege capaciteitsgebrek onder vrijwilligers krijgen maximaal zes personen per week Nederlandse taalles. De overige geïnteresseerden staan op een wachtlijst. Vrijwel alle schoolgaande kinderen spreken goed Nederlands.

Activiteiten door vrijwilligers

In beide dorpen zijn vrijwilligers actief, al sinds de start van de opvang. Er zijn vrijwilligers die klusjes doen, bewoners begeleiden en hen helpen wegwijs te worden in onze maatschappij. Maar zij organiseren ook creatieve en sportieve activiteiten bijvoorbeeld.

Particuliere opvang

Er wonen ruim ca. 325 ontheemden uit Oekraïne bij particulieren in Medemblik, op duurzame wijze. Veel van hen wonen in een eigen woonvoorziening op het terrein van het gastgezin of werkgever. Vanaf eind november 2023 heeft het projectteam Oekraïne bezoeken gepland aan een groot aantal van deze particulieren om te inventariseren hoe de opvang verloopt en inzage te krijgen in eventuele zaken waar men tegenaan loopt. Uiteindelijk worden alle POO-adressen bezocht.

Stand van zaken derdelanders

In Medemblik verblijft een groep van 11 derdelanders. Het Ministerie was voornemens hen tot 4 september 2023 recht te geven op gemeentelijke opvang, medische zorg, leefgeld, onderwijs tot 18 jaar en de mogelijkheid om te werken. Maar naar aanleiding van de uitspraak in een rechtszaak die drie derdelanders hebben aangespannen tegen het demissionaire kabinet, heeft de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid op 2 september 2023 besloten de beëindiging van de tijdelijke bescherming voor derdelanders te bevriezen tot de Raad van State uitspraak doet in een hoger beroep. Het gaat om een richtinggevende uitspraak over de vraag of de tijdelijke bescherming voor deze groep mag stoppen. Deze uitspraak wordt in december 2023 of in het eerste kwartaal van 2024 verwacht.

Spoor 2: Opvang van asielzoekers

Het COA kampt al langere tijd met een groot tekort aan opvangcapaciteit. De oorzaken: een hogere instroom van asielzoekers, langere behandel tijden van de aanvragen en een achterblijvende uitstroom van statushouders naar gemeenten. De opvangplekken die wel gerealiseerd zijn, zijn bovendien niet geschikt en beschikbaar voor langduriger noodopvang en reguliere opvang. Het Rijk heeft de prognose voor 2023 bijgesteld van 50.000 naar 77.500 asielzoekers terwijl daar bovenop 16.000 statushouders (inmiddels bijgesteld naar 32.300) wachten op doorstroom naar gemeenten.

Het Rijk heeft gemeenten opgeroepen steun te bieden bij de opvang. De zeven Westfriese gemeenten besloten de handen ineen te slaan en een groep van ongeveer 200 asielzoekers tijdelijk te huisvesten. Na Enkhuizen en Koggenland is sinds 1 november dit jaar een crisisnoodopvanglocatie (CNO) gevestigd aan de Vok Koomenweg 3 (perceel De Tegel) in Wervershoof voor de duur van een half jaar – tot 1 mei 2024. Het is onbekend waar de groep op 1 mei 2024 wordt ondergebracht.

Crisisnoodopvang in Wervershoof

Op het moment van schrijven wonen 213 vluchtelingen op De Tegel waarvan 62 kinderen. In de CNO in Wervershoof staan 220 bedden verdeeld over vier- en tweepersoonskamers. De bewoners delen het sanitair. De CNO in Wervershoof is verbeterd ten opzichte van voorgaande CNO-locaties. De slaapkamers hebben allemaal een raam, er is een aparte recreatieruimte en de bewoners doen zelf boodschappen en koken. Daarom is in de CNO Wervershoof een keuken aanwezig. De bewoners kunnen gebruik maken van fietsen.

Dagelijks leven in de CNO

Leerplichtige kinderen gaan naar startersklassen in dorpen in de omgeving en naar middelbare scholen in Hoorn. Zij zijn niet van school gewisseld sinds de verhuizing naar Wervershoof maar worden iedere dag opgehaald en terug gebracht. Zo blijven zij in hun vertrouwde schoolomgeving. Dat geldt ook voor zorg: dat is op de locatie geregeld.

Duurzame opvang asielzoekers

Sinds 1 juli 2023 is de crisisstructuur officieel beëindigd en hiermee ook de voortzetting van het aantal CNO's als tijdelijke gemeentelijke opvang. De inzet van CNO's heeft de druk op opvangcapaciteit niet kunnen verlichten vanwege het tijdelijk karakter. Het Rijk zet nu in op het realiseren van vluchtelingenopvang met een duurzaam karakter om zo een betekenisvolle stap te zetten naar een stabiele en flexibele asielopvang. Het is onzeker of de Spreidingswet vastgesteld wordt. Maar het is vrijwel zeker dat het Rijk een beroep doet op provincies en gemeenten om structureel bij te dragen aan de vluchtelingenopvang en extra, permanente, opvangplekken te realiseren.

Drie vragen aan de raad

Op 26 juni jongstleden hebben wij u tijdens een themabijeenkomst over asielzoekers aan de hand van drie vragen verzocht ons te informeren over uw standpunten. Deze drie vragen – wacht u de Spreidingswet af of pakt u een actieve rol, zoekt u de samenwerking met de Westfriese gemeenten en welke randvoorwaarden geeft u mee voor overleg met de regio – gaven aan dat de meerderheid van alle fracties kiezen voor voorsorteren om de regie te behouden in samenwerking met de Westfriese gemeenten. U heeft verschillende uitgangspunten geformuleerd.

Ook de overige Westfriese gemeenten willen de uitdaging gezamenlijk aangaan en regionaal samenwerken. De afgelopen maanden zijn inspanningen gedaan om colleges en gemeenteraden in Westfriesland zo goed mogelijk te informeren over de ontwikkelingen en de mogelijkheden om samen te onderzoeken hoe wij de opvang in regionaal verband kunnen aanpakken. Het doel hierbij is te zoeken naar een goede balans tussen landelijke richtlijnen, lokaal draagvlak en de menselijke maat. Om dit te bereiken zal de regio optimaal flexibel en creatief te werk moeten gaan rekening houdend met de autonomie van iedere individuele gemeente.

Momenteel wordt gewerkt aan een routekaart die beoogt het proces te beschrijven om tot keuzes te komen waarbij per gemeente de gevolgen van individueel handelen ten opzichte van regionale samenwerking goed in beeld gebracht worden.

Spoor 3: Huisvesten van statushouders

Het Rijk legt alle gemeenten een verplichte taakstelling op om vluchtelingen met een verblijfsstatus (statushouders) te huisvesten. De verplichte taakstelling voor 2023 was bijna verdubbeld ten opzichte van de taakstelling in 2022. Hierdoor en door het grote woningtekort was het landelijk beeld, dat veel gemeenten achter liepen op de realisering van de taakstelling. Door de capaciteitsproblemen bij de IND en bij de BRP-straten heeft het ministerie J&V op 10 november 2023 besloten om de taakstelling voor de 2e helft van 2023 naar beneden bij te stellen. Door dit besluit is de taakstelling van de gemeente Medemblik voor de 2e helft van 2023 verlaagd van 71 naar 46. Met deze verlaging vermindert automatisch de bij de gemeente ontstane achterstand in de realisering van de taakstelling voor 2023.

Taakstelling Medemblik

Onze taakstelling voor de eerste helft van 2023 is het huisvesten van 55 statushouders. Voor de tweede helft van 2023 was dat 71, maar bij besluit van het ministerie J&V d.d. 10 november 2023 is dit verlaagd naar 46 statushouders. Voor 75 statushouders is het gelukt huisvesting te vinden. Tot 1 januari 2024 moeten wij nog 26 statushouders huisvesten. Dit is inclusief 29 nareizigers en de verplichting om 8 Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMV'ers) te huisvesten.

Plan van aanpak

De provincie Noord-Holland heeft verzocht aan te geven op welke manier de gemeente de achtergelopen achterstand wil wegwerken. Via de prestatieafspraken dragen de gemeente en de corporaties gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de taakstelling. Alle partijen onderkennen de urgentie van de opgave en streven ernaar de achterstanden weg te werken. De gemeente Medemblik heeft alle maatregelen daartoe samengebracht in een plan van aanpak. Langs twee sporen wordt gewerkt aan het wegwerken van de achterstanden, waarbij elk spoor zijn eigen inhoudelijke maatregelen, afhankelijkheden en daardoor dynamiek en tempo kent.

Consequenties

n.v.t.

Communicatie

Gelijktijdig met het versturen van de informatienota aan de Raad, gaat er een persbericht uit en een brief aan de direct omwonenden van de twee gemeentelijke opvanglocaties in Andijk en Opperdoes over de verlengde opvang van de Oekraïense ontheemden tot maart 2026 en samenhangend daarmee de verlenging van de huurovereenkomsten van genoemde gemeentelijke opvanglocaties.

Vervolg

In Q2 2024 zal de Raad opnieuw aan de hand van een raadsinformatienota geïnformeerd worden over de voortgang binnen het programma brede opvang vluchtelingen

Bijlagen: - -